

بیست و پنج سال در ایران چه گذشت؟

(از بازرگان تا خاتمی)

(جلد اول)

از ۱۹ دی ماه ۱۳۵۶ تا ۱۵ بهمن ماه ۱۳۵۸

مؤلف

داود علی بابائی

۲۵ سال در ایران چه گذشت؟ (از بازرگان تا خاتمی) - جلد اول

نویسنده: داوود علی بابایی - تهران - امید فردا - ۱۳۸۱

شابک: دوره‌ای ۷ - ۶۰ - ۵۷۳۱ - ۹۶۴ ISBN

جلد اول ۷ - ۰۰ - ۸۶۹۸ - ۹۶۴

فهرست نویسی براساس اطلاعات فیبا:

۱ - ایران - تاریخ - جمهوری اسلامی، ۱۳۵۸ - ۲ - ایران - سیاست و

حکومت، ۱۳۵۸ - ۳ - ایران - تاریخ - انقلاب اسلامی، ۱۳۵۷

۹۵۵/۰۸۴

۹ ب ۸ع / DSR ۱۵۷۰

م ۸۱ - ۱۶۱۴۶

کتابخانه‌ی ملی ایران

انتشارات امید فردا

۲۵ سال در ایران چه گذشت؟ جلد اول: از ۱۹ دی ماه ۵۶ تا ۱۵ بهمن ماه ۵۸

چاپ دوم - سال ۸۴

داوود علی بابایی

لیتوگرافی: نقش چاپ: غزال

حروف‌نگار و صفحه‌آرا: فاطمه علی حسینی

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه

فهرست اعلام از: پروین علی حسینی

قیمت: ۳۵۰۰ تومان

طراح جلد: احمد قلی‌زاده

تهران - میدان انقلاب - ابتدای خیابان آزادی - ابتدای خیابان جمالزاده جنوبی

کوچه دانشور - ساختمان آفاق (پلاک ۳۲) - طبقه همکف - واحد ۲

تلفن: ۶۶۹۱۷۴۴۹ تلفکس: ۶۶۹۱۳۵۶۸ - ۶۶۹۴۹۵۷۵ همراه: ۰۹۱۲۳۵۷۴۸۰۹

سایت اینترنتی: www.omidefarda.net پست الکترونیک: info@omidefarda.net

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۹	به بهانه پیشگفتار

بخش اول

۱۵	فصل اول - نخست وزیری امیرعباس هویدا (مغز متفکر اقتصاد مصرفی).
۱۷	انقلاب اسلامی چگونه آغاز شد؟
۲۳	امیرعباس هویدا کیست؟
۲۷	فصل دوم - نخست وزیری جمشید آموزگار
۲۹	جمشید آموزگار - اولین نخست وزیر ایران در دوران انقلاب
۳۱	جمشید آموزگار که بود؟
۳۵	حوادث شهریور ۱۳۵۶ تا ۱۷ دی ماه ۱۳۵۶
۳۶	اولین مصاحبه امام
۴۱	فاجعه سینما رکس آبادان
۴۳	فصل سوم - نخست وزیری جعفر شریف امامی (دولت آشتی ملی)
۴۵	نخست وزیری جعفر شریف امامی
۴۶	راهپیمائی روز عید فطر
۴۷	۱۷ شهریور سال ۱۳۵۷ - روز جمعه سیاه
۵۱	زلزله طبس
۵۱	عزیمت امام خمینی
۵۴	مصاحبه امام
۶۴	شریف امامی که بود؟
۶۹	فصل چهارم - نخست وزیری ارتشید ازهارى (دولت نظامی)
۷۱	نخست وزیری غلامرضا ازهارى

صفحه	عنوان
۷۲	مصاحبه امام
۸۷	تظاهرات علیه دولت نظامی
۸۹	راهپیمائی تاسوعا و عاشورا
۹۰	شورای انقلاب
۹۰	دعوت از دکتر صدیقی برای تشکیل دولت
۹۱	ارتشبد غلامرضا ازهارى کیست؟
۹۱	اجلاس گوادلوپ و پیامدهای آن
۹۶	مصاحبه امام
۱۰۱	فصل پنجم - نخست وزیری دکتر شاپور بختیار (مرد دوم جبهه ملی) ..
۱۰۳	نخست وزیری دکتر شاپور بختیار
۱۰۵	شاپور بختیار که بود؟
۱۰۵	درباره اقدامات اولیه کابینه بختیار
۱۰۶	مصاحبه امام
۱۰۸	واکنش در برابر انتخاب بختیار
۱۰۹	اعلام برنامه سیاسی امام
۱۱۱	مأموریت ژنرال هایزر در تهران
۱۱۲	ملاقاتهای سفیر آمریکا با مخالفان رژیم
۱۱۴	تشکیل شورای سلطنت
۱۱۶	استعفای جلالالدین تهرانی
۱۱۷	تماسها
۱۲۰	تماس بختیار با شورای انقلاب
۱۲۳	روز ورود امام
۱۲۹	تعیین مهندس بازرگان به عنوان نخست وزیر
۱۳۰	آخرین نفسهای دولت بختیار

۱۳۳ نخست وزیری مهندس مهدی بازرگان، دولت موقت
۱۳۵ مهندس مهدی بازرگان که بود؟
۱۴۲ مهندس بازرگان، مأمور به راه اندازی تشکیلات شرکت نفت و ...
۱۴۳ علل انتخاب بازرگان به عنوان نخست وزیر
۱۴۳ قبول پست نخست وزیری از نظر مهندس بازرگان
۱۴۵ گفتگو با مهندس امیرانتظام
۱۵۴ شکل گیری کابینه دولت موقت
۱۵۸ اولین پیام مهندس بازرگان به ملت ایران
۱۵۹ در نیمه دوم بهمن ۵۷ چه گذشت؟
۱۶۶ دولت موقت و مشکلات
۱۶۶ شکست بازرگان در برابر عوام انقلابی
۱۶۶ هدف اول بازرگان، محدود سازی دولت
۱۶۸ مهندس بازرگان و بازار آزاد
۱۶۹ دومین هدف دولت موقت، اصلاح دولت
۱۷۰ در اسفندماه ۵۷ چه گذشت؟
۱۸۱ مصاحبه مهندس بازرگان با رادیو و تلویزیون شوروی
۱۸۲ قسمت هائی از پیام رادیو و تلویزیونی مهندس بازرگان
۱۸۳ انتقاد وزیر کابینه و دولت بازرگان
۱۸۴ نظر آیت الله ... خلخالی درباره بازرگان
۱۸۶ جوابیه دفتر مهندس بازرگان به خاطرات آیت الله ... خلخالی
۱۸۹ در فروردین ماه ۵۸ چه گذشت؟
۱۹۶ ماجرای جنجالی محاکمه هویدا و اعدام او
۲۰۱ افراط در اعدام ها و ضربه به موقعیت سیاسی ایران

عنوان	صفحه
مصاحبه مهندس بازرگان با مطبوعات داخلی و خارجی	۲۰۲
در اردیبهشت ماه ۵۸ چه گذشت؟	۲۰۴
گروه فرقان چه کسانی بودند؟	۲۰۶
متن گزارش دولت موقت به رهبر و شورای انقلاب	۲۰۹
در خردادماه و تیرماه ۵۸ چه گذشت؟	۲۱۸
مصاحبه رادیو و تلویزیونی مهندس بازرگان	۲۲۳
قسمتی از پیام مهندس بازرگان به مناسبت ملی شدن صنایع بزرگ	۲۲۵
تدوین قانون اساسی	۲۲۷
موافقین و مخالفین قانون اساسی	۲۲۸
در مردادماه و شهریورماه ۵۸ چه گذشت؟	۲۳۰
جهات حملات علیه دولت بازرگان	۲۳۷
حمله انقلابی مردم	۲۳۷
حمله اسلام خواهان انقلابی	۲۳۹
تنش عمومی میان بازرگان و امام خمینی	۲۴۱
یک نکته مهم	۲۴۲
حمله نیروهای چپ	۲۴۲
قسمتی از پیام تلویزیونی مهندس بازرگان	۲۴۴
مصاحبه امام با اوریانا فالاجی	۲۴۶
در مهرماه ۵۸ چه گذشت؟	۲۶۲
مصاحبه مهندس بازرگان با خبرگزاری پارس قبل از سفر به الجزایر	۲۶۴
سفر مهندس بازرگان به الجزایر و ملاقات با برژینسکی	۲۶۵
نظر امام در مورد ولایت فقیه	۲۶۹
اشغال سفارت آمریکا	۲۷۰
حاج ماشاا... قصاب، اولین اشغالگر سفارت آمریکا	۲۷۲

صفحه	عنوان
۲۷۳	موضوع کمیته غیرقانونی
۲۷۶	بازداشت ماشاا... قصاب
۲۷۸	نقل دیگری از تصرف سفارت آمریکا
۲۷۹	اشغال سفارت آمریکا از زبان امیرعباس امیرانتظام
۲۸۰	استعفای مهندس بازرگان و پایان عمر دولت موقت
۲۸۲	آخرین مصاحبه تلویزیونی مهندس بازرگان
۲۹۰	خداحافظی مهندس بازرگان با ملت ایران
۳۰۵	درباره نهضت آزادی ایران
۳۰۸	سیر تکامل تفکر سیاسی مهندس بازرگان
۳۰۹	تتمه کلام

بخش سوم

۳۱۱	در فاصله ۱۵ آبان تا ۱۶ بهمن ۵۸
۳۱۸	مصاحبه امام با شبکه تلویزیونی C.B.C آمریکا
۳۲۶	مصاحبه امام با خبرنگاران آمریکائی
۳۳۰	مصاحبه امام با هفته نامه آمریکائی تایم
۳۳۹	مصاحبه امام با حسنین هیکل روزنامه نگار و نویسنده مصری
۳۵۳	منابع و مأخذ
۳۵۴	فهرست اعلام

به نام خدا

به بهانه پیشگفتار

نه هر که چهره برافروخت دلبری داند.

نه هر که آینه سازد سکندری داند

نه هر که طُرف کُله کج نهاد و تند نشست

کلاهداری و آیین کشوری داند.

هزار نکته باریکتر ز مو اینجاست

نه هر که سر بتراشد قلندری داند

انقلاب اسلامی ایران که بعد از یک سال و اندی تظاهرات و اعتصابات و فداکاریهای مردم مسلمان ایران و قیام مسلحانه روزهای ۲۱ و ۲۲ بهمن به پیروزی رسید و تاکنون که بیش از دو دهه از قدمت آن می‌گذرد، فراز و نشیبهای سیاسی زیادی را پشت سرگذاشته است، هنوز هم مورد نقد و بررسی محققین علوم سیاسی و سیاستمداران ایران و جهان قرار گرفته و نظرات مثبت و منفی بسیاری در این مورد ایراد گردیده است که جای اندیشه و تأمل بسیار دارد.

با این که مردم هوشمند ایران با اصطلاحات سیاسی، اقتصادی و اجتماعی آشنایی بسیاری پیدا کرده‌اند ولیکن هنوز متأسفانه به عمق و ریشه این واژه‌ها و تحقق عملی آنها نرسیده‌اند.

معمولاً یک انقلاب مردمی که به پشتوانهٔ اقشار مختلف مردم تحقق می‌یابد باید چهار مرحله را پشت سرگذارد تا به پیروزی کامل برسد.

اعتصابات - تظاهرات - قیام مسلحانه - حکومت بعد از انقلاب.

الف - از ۱۹ دی ماه سال ۱۳۵۶ که انقلاب اسلامی مردم ایران آغاز گردید توأم بود با اعتصابات زیادی از جانب گروه‌ها و اقشار مختلف مردم مانند بسته شدن بازار و مغازه‌ها در روزهای مهمی که رهبر انقلاب اعلام می‌کرد و اعتصاب کارکنان صنعت نفت و بسته شدن شیرهای نفت برای صدور به خارج و اعتصاب مطبوعات که نتایج سودمندی در جهت پیروزی انقلاب در برداشت.

ب - از روز اول انقلاب همیشه شاهد تظاهرات گروهی مردم در شب و روز و بشکلی بدون وقفه بودیم و همین تظاهرات رفراندومی بود برای نفی سلطنت پهلوی و نظام شاهنشاهی و تظاهرات عظیم روزهای تاسوعا و عاشورا نمونه بارزی از هویدا نمودن خشم مردم ستم‌دیده ایران در برابر ظلم و بیدادگری رژیم پهلوی قلمداد می‌شد.

ج - عملیات مسلحانه روزهای ۲۱ و ۲۲ بهمن مردم به یاری همافران نیروی هوایی و سازمانهای چریکی چپ و راست و مردم مسلمان دیگر پلی از مراحل پشت سرگذاردن انقلاب بود که با این عملیات به پیروزی کامل منجر گردید.

د - دولت‌های بعد از انقلاب که همراه بوده با دولت پنج رئیس جمهور که متأسفانه تاکنون نتوانسته‌اند برخی خواسته‌های فرزندان انقلاب و مردم مسلمان ایران را تحقق بخشند که بعد به تجزیه و تحلیل و بررسی مسائل آن خواهیم پرداخت. اکنون بهتر آن می‌دانم که کمی به مفهوم و کیفیت اصطلاحی واژه انقلاب بپردازیم.

مفهوم و مصطلح انقلاب در نزد جامعه شناسان و سیاستمداران عبارت است از

یک تحوّل کیفی و بنیادی، یک چرخش عظیم و اساسی در حیات جامعه. به عبارتی دیگر انقلاب سرنگونی یک نظام اجتماعی کهنه و فرسوده و جایگزین کردن آن با نظام اجتماعی نو و مترقی می‌باشد. همیشه خلط پنج واژه انقلاب، تحوّل، تغییر، رُقم و کودتا موجب انحراف اذهان افراد جامعه گردیده است و سیاست بازان مغرض با خلط این واژه‌ها باعث فریب مردم شده و سبب شده‌اند افراد دیکتاتور بر مردم حاکمیت پیدا کنند.

انقلاب: تغییر کیفی، اساسی، بنیادی و زیر بنایی در ساختار سیاسی، اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی یک جامعه می‌باشد و معمولاً یک انقلاب بوسیله توده‌های مردم تحقق می‌یابد مانند انقلاب کبیر فرانسه و انقلاب کوبا و انقلاب اسلامی ایران. به نظر این بنده تاکنون چهار انقلاب بزرگ از نظر سیاسی و اقتصادی و اجتماعی و فرهنگی در جهان روی داده است که انقلابات دیگر جهان از نظر ماهوی در زیر مجموعه این چهار انقلاب قرار دارند.

۱- انقلاب فرانسه - در سال ۱۷۸۹ انقلاب فرانسه با اعدام لوئی شانزدهم به ثمر رسید که انقلابی بود بورژوازی و سرمایه داری بر ضد نظام فئودالیتة حاکم. در این انقلاب توده‌های مردم و اقشار مختلف شرکت داشتند و انقلابات دیگر بورژوازی دنیا مانند اسپانیا و مکزیک و آمریکا در زیر مجموعه ماهوی این انقلاب می‌باشند.

۲- انقلاب روسیه - در سال ۱۹۱۷ میلادی و در آخرین سال جنگهای بین الملل اول که در آن روسیه جزء متفقین علیه (آلمان، اتریش، عثمانی) می‌جنگید. قیام انقراضی سلسله روماتوف‌ها، خلع تزار (نیکلای دوم) و برقراری رژیم جمهوری کمونیستی (یا بلشویکی) بود. این انقلاب مارکسیست، لنینیست نام گرفت و خواهان اقتصاد سوسیالیستی بود. انقلابات کمونیستی دیگر کشورها مانند کوبا و ویتنام و چین در زیر مجموعه این انقلاب می‌باشد.

۳- انقلاب الجزایر - ملیون الجزایر به رهبری احمد بن بکا قیامهای مسلحانه و تظاهرات و اعتصابات مردمی را بر ضد فرانسه آغاز کردند و این اقدامات پس از ۷ سال تلاش و کوشش و برجای گذاردن یک میلیون کشته در سال ۱۹۶۲ به ثمر رسید. الجزایر اعلام نمود: این انقلاب یک انقلاب ملی بود و دیگر انقلابات مانند انقلاب نیکاراگوئه و شیلی زیر مجموعه ماهوی از این نوع انقلاب محسوب می شود.

۴- انقلاب اسلامی ایران - این انقلاب که چهارمین انقلاب بزرگ ماهوی جهان می باشد در ۲۲ بهمن سال ۱۳۵۷ به رهبری امام خمینی به پشتوانه توده های ملی گرا و روحانیون و گروه های چپی که در آن شرکت داشتند به پیروزی رسید و تاکنون بعد از انقلاب ایران انقلاب دیگری با این ماهیت صورت نگرفته است اما این انقلاب پرشکوه کشورهای اسلامی مختلفی را تحت تأثیر قرار داده است.

تحول: یک نوع دگرگونی سطحی می باشد که در آن محور اصلی ثابت و مهره ها از قبیل حزب یا هیئت وزیران تغییر می یابند، مانند جابجایی جمشید آموزگار با هویدا که شاه بر اریکه قدرت باقی بوده و به استبداد و دیکتاتوری خود ادامه می داده است.

تغییر: جابجایی یک سیستم حکومتی در یک جامعه که از زیر بنا تغییر و دگرگونی اساسی بروز نکند، تنها شکل ظاهری آن عوض شود و در وضع مردم تغییری زیربنایی روی ندهد. مانند جایگزینی منگیستوها به ماریام رهبر کمونیست حبشه به جای هایله سلاسی که این جابجایی بدون خونریزی انجام گرفت و در پایان سرنگونی ماریام معین شد که برای مردم اتیوپی هیچ چیزی از نظر اقتصادی و سیاسی و اجتماعی در بر نداشته است.

رفرم یا اصلاح: رفرم که به فارسی آن را اصلاح (اغلب به صورت اصلاحات) می گویند اقداماتی است که برای تغییر و تعویض برخی از جنبه های حیات اقتصادی و اجتماعی و سیاسی صورت می گیرد بدون آنکه بنیاد جامعه را دگرگون

(۱) سازد. به عبارت دیگر اگر برای هر پدیده‌ای دو بُعد در نظر بگیریم ظاهر و باطن یا قالب و محتوی یا شکل و ماهیت یا سطح و عمق یا برون و درون یا پیدا و پنهان یا ذات و یا معنی می‌توان تغییر در بُعد اول (ظاهر و قالب و شکل و...) را رفرم و دگرگونی و در بُعد دوم (باطن، محتوی یا ماهیت و...) را انقلاب نامید. (۲) مانند اصلاحات ارضی کاذب محمدرضا شاه که آن را برای فریب مردم انقلاب سفید با شاه و ملت نامید یا اصلاحاتی که در نظام اداری با ادغام چند وزارتخانه در هم انجام می‌شود.

کودتا یا شورش نظامی: هرگاه یک گروه مسلح وابسته به ارتش بر ضد یک نظام حکومتی و سیاسی شورش نماید و باعث سرنگونی آن شود این اقدام را کودتا یا شورش نظامی می‌نامند. مانند کودتای پینوشه بر ضد حکومت سالوادور آلنده در شیلی.

جالب توجه اینکه در هر انقلاب ممکن است یک کودتای نظامی دخیل باشد ولیکن هر کودتای نظامی نمی‌تواند یک انقلاب قلمداد شود. مثلاً در سال ۱۹۵۲ بعد از قیامها و تظاهرات مردم مصر بر ضد سلطنت ملک فاروق یک کودتای نظامی این انقلاب مردمی را به رهبری جمال عبدالناصر به ثمر رساند و در نیمه دوم قرن بیستم در لیبی گروهی افسر نظامی به رهبری سرهنگ معمر قذافی یک کودتای نظامی بر ضد نظام سلطنت انجام دادند و یک حکومت جمهوری پایه ریزی کردند که نمی‌توان آن را یک انقلاب نامید ولیکن از بسیاری از سیاسیون ایرانی لفظ انقلاب لیبی یا انقلاب سوریه شنیده شده است، که این خود فریبی بیش نمی‌باشد.

امیدوارم با توضیح موجز و مختصر این پنج واژه توانسته باشیم مفهوم انقلاب را روشن نموده و مفهوم اصلی انقلاب را گوشزد کرده باشیم.

انقلاب اسلامی ایران با شعار تحقق استقلال، آزادی، جمهوری اسلامی به

۱- واژه‌های نو - انتشارات پیشرو

۲- انقلاب اسلامی و ولایت مجتهد. نویسنده - حسین باهر - انجمن خدمات اسلامی

جمهوری اسلامی مبدل گردید ولیکن بعد از دو دهه از پیروزی انقلاب اسلامی هنوز در تحقق این شعارها جای ابهام وجود دارد و به علت نهادینه نشدن آزادی و نبود سازمانی که حافظ این نهاد باشد واژه آزادی دست خوش اغراض بعضی از دولتمردان قرار گرفته و هرکس تعبیری از آزادی نموده است.

متأسفانه در زمانی که این کتاب آماده چاپ می شود قدمهای مؤثری در برآوردن برخی آرزوهای انقلابی مردم برداشته نشده است و مردم همچنان مترصد رسیدن به اهدافی می باشند که برای آن انقلاب کرده اند و شهیدانی داده اند.

هم اکنون با بررسی سیر عملکرد و مدیریت بیست و چندساله مدیران و مسئولین جامعه اسلامی از مهندس مهدی بازرگان تا سید محمدخاتمی مشخص می شود که چه کسانی در این افت و رکود و چه کسانی در پیشرفت جامعه و کشور دخالت داشته اند.

داود علی بابائی

تهران - سال ۱۳۸۱